

Skulen si rolle i å styrke psykisk helse

Fagnettverk psykisk helse 21.03.14
fylkesmann Anne Karin Hamre

Psykiske problem og psykiske lidingar er eit av dei store folkehelseproblema i dag - med negativ innverknad på einskildpersonar, familiar og samfunn.

Konsekvensar for den enkelte

- Auka risiko for å falle ut av arbeidsmarknaden
- Auka risiko for samlivsbrot
- Auka risiko for rusproblem
- Auka risiko for annan sjukdom
- Auka risiko for sjølv mord

Konsekvensar for samfunnet

- Ca 40 prosent av langtidssjukefråveret skuldast psykiske lidingar
- Depresjon står for halvparten av dette
- Totale kostnader for samfunnet er på mellom 60 og 70 milliardar kroner kvart år

Vi veit at tidleg innsats kan bidra til å
førebyggje mange av desse problema.

Kva kan vi gjere?

Psykiske lidelser blant barn og unge

Det gjelder hver tolvte av oss

- **8 % psykiske lidelser (diagnoser)**
- **15-20 % psykiske plager (symptomer)**
- **Før puberteten: 2 av 3 gutter**
  - Utviklingsforstyrrelser, ADHD, språkvansker, lærevansker
- **Etter puberteten: 2 av 3 jenter**
  - Angst, depresjon, spiseforstyrrelser

Andelen med forhøyet risiko er størst i familier med mange belastninger

- Risiko øker når:
  - Belastningene blir store
  - Rammer mange livsområder
  - Varer over lang tid
- Størst risiko hvis:
  - Foreldrene har psykiske lidelser som varer over tid
  - Foreldrene er rusmisbrukere eller voldelige
  - Familien eller barna er flyktninger m/traumatiske erfaringer fra krig, tortur, vold, tap av familie og venner
  - Barnet er marginalisert, sosialt isolert, dårlig integrert i nabolaget, mobbes på skolen
  - Barnet er født med særlig biologisk risiko av ukjent årsak el. alkohol, illegale rusmidler, medikamenter, tobakk, under- og feilernæring og miljøgifter

Barn i Fjorddal - 6000 innbyggjarar

– Barn under 18 år	1360 (23%)
– bur med aleineforelder	345 (25%)
– Oppvekst prega av foreldres rus	50
– Barn i fattige familiar	50- 100 (8 %)
– Psykisk liding som kan trenge tiltak	110 (8%)

1. Lettare plager hyppigare

– ADHD som kan trenge tiltak	40
– Spiseforstyrring(> 15 år)	30
– Omsorgssvikt	30 (2-4%)
– Får hjelp av barnevernet	57
– Årleg til barnevern	17

Vener, meistring, meining

Opplæringslova § 9a-1

Alle elevar i grunnskular og vidaregåande skular har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Mål for Sjumilssteget

- eit prosjekt for heile fylket 2012-14

- Sikre eit best mogleg tilbod til barn og unge i alderen 0 – 18 år
- Det vil vi oppnå gjennom å utvikle det tverrfaglege og tverretatlege samarbeidet, og bruke FN sin barnekonvensjon til å planleggje og kvalitetssikre tenestene

Barnevernlova § 6-4, andre ledd

Offentlige myndigheter skal **av eget tiltak**, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er **grunn til å tro** at et barn blir **mishandlet i hjemmet** eller det foreligger **andre former for alvorlig omsorgssvikt**, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12, når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-24, eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jf. § 4-29. Like med offentlige myndigheter regnes organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune.....

Opplæringslova

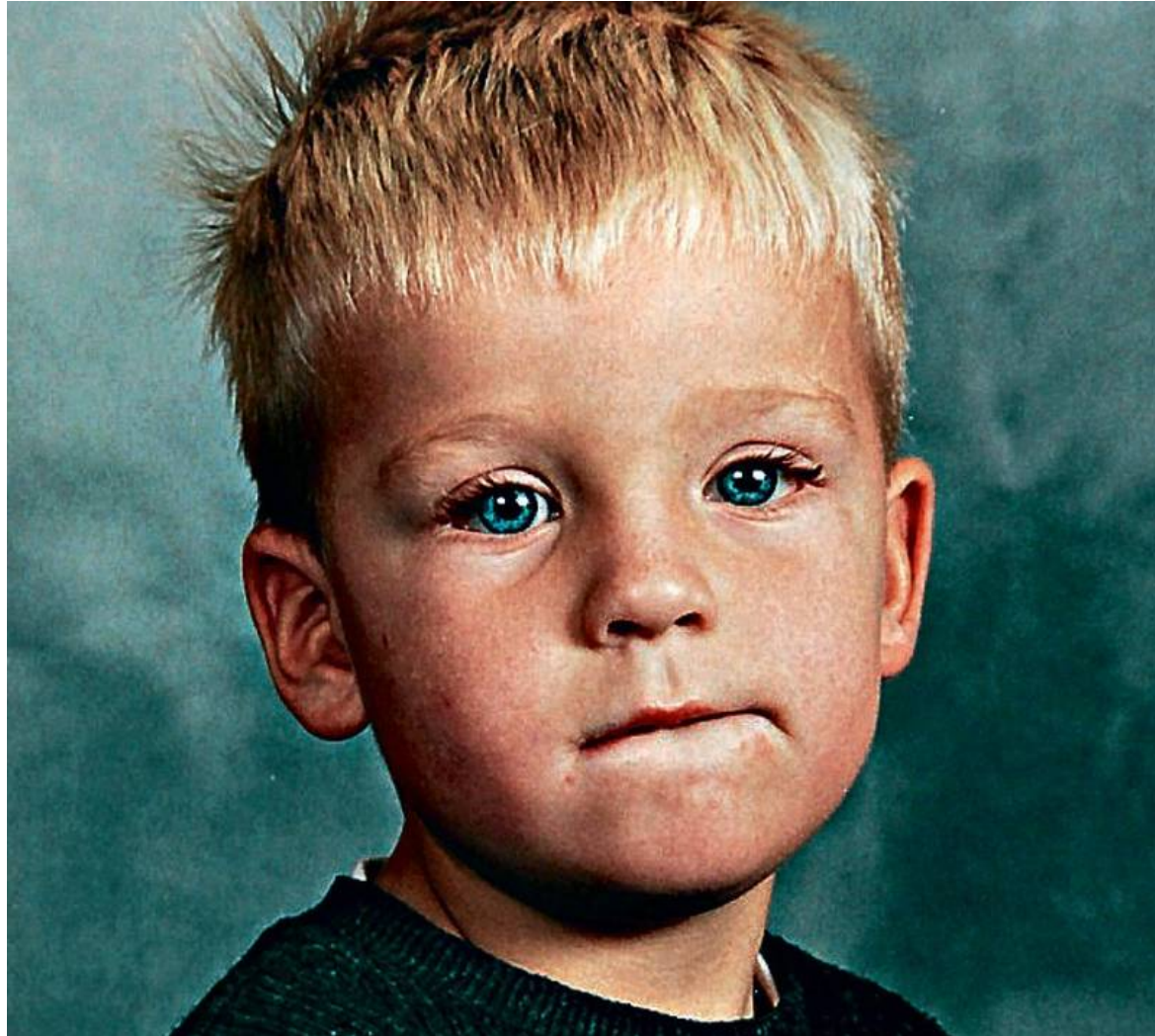
§ 15-3. *Opplysningsplikt til barneverntenesta*

- Personalet i skolar etter denne lova skal i arbeidet sitt vere på vakt overfor forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.
- Utan hinder av teieplikta skal personalet **av eige tiltak** gi opplysningar til barneverntenesta når det er **grunn til å tru** at eit barn blir **mishandla i heimen** eller når det ligg føre andre former for **alvorleg omsorgssvikt**, jf. §§ 4-10 til 4-12 i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntenester, eller når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. § 4-24 i den same lova. Også etter pålegg frå dei organa som er ansvarlege for å gjennomføre lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntenester, skal personalet gi slike opplysningar.

FYLKESMANNEN
I SOGN OG FJORDANE

«Gutten som ble usynlig»

Vi må snakke med elevane om psykisk helse

Kva kan vi gjere - oppsummering

1. Auke kunnskapen om psykiske lidingar og risikofaktorar hjå barn og unge
2. Hjelpe og støtte barnet i å finne vener, meistring og meining
3. Leggje til rette for eit godt fysisk og psykososialt miljø i skulen som fremjar helse, trivsel og læring
4. Etablere eit godt samarbeid med andre instansar som jobbar med barn og unge
5. Melde i frå til barnevernet når det er grunn til å tru at eit barn vert utsett for alvorleg omsorgssvikt, vald eller overgrep
6. Snakke med elevane om psykisk helse

«Det kan være nok med Den ene som ser og forstår. Men det trengs minst én. Er det én som har vært der og sett, kan det være nok til å redde livet.»

(Finn Skårderud)